
Grudziądz-Owczarki, st. 16, gm.
Grudziądz, woj. kujawsko-pomorskie,
AZP 29-45/9

Informator Archeologiczny : badania 34, 138-139

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Na trasie kolizji wytyczono 12 wykopów o wymiarach 10 x 8 m, układających się w pas usytuowany na linii północ-południe.

Pod warstwą humusu (piaszczysta ziemia orna o grubości 30-40 cm) zalegał calec w postaci jasnożółtego piasku i rudej gliny. W trakcie prac zlokalizowano 15 obiektów rysujących się na stropie calca. Obiekty to jamy w planie zbliżone do koła lub owalu o wymiarach 45-170 cm. W profilu jamy rysowały się jako niecki o płaskim lub zaokrąglonym dnie sięgającym 7-50 cm głębokości.

Znaleziono 294 fragmenty ceramiki, 5 fragmentów kości i 4 odłupki krzemienne. W wypełniku obiektu 10 odkryto fragment figurki glinianej przedstawiającej prawdopodobnie konia.

Badania wykazały liczne współczesne zniszczenia (wkopy budowlane) oraz zniszczenia stanowiska spowodowane erozją gleby i uprawą roli.

Materiały i dokumentacja z badań są przechowywane w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie.

Badania nie będą kontynuowane.

Grodzisko Dolne, st. 22,
gm. loco, woj. podkarpackie,
AZP 101-81/6

patrz: wczesna epoka żelaza

GRUDZIĄDZ-OWCZARKI,
st. 16, gm. Grudziądz,
woj. kujawsko-pomorskie,
AZP 29-45/9

- osada z okresu wpływów rzymskich
- ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza (XII w.)

Archeologiczne badania wykopaliskowe, przeprowadzone od 14 do 20 grudnia na stanowisku Grudziądz-Owczarki 16. Stanowisko to zlokalizowano w 1982 r. w ramach badań powierzchniowych AZP i określono jako osada późnośredniowieczna. Prace badawcze przeprowadzono w formie badań ratowniczych wyprzedzających budowę miejsko-gminnego kolektora zrzutowego w Grudziądzu. Był to pierwszy etap działań archeologiczno-konserwatorskich w obrębie tego przedsięwzięcia, którego inwestorem jest Zarząd Miasta Grudziądza, a głównym wykonawcą badań archeologicznych Muzeum w Grudziądzu, na którego rzecz pracami terenowymi kierował mgr Paweł Gurtowski (autor sprawozdania). W badaniach wykopaliskowych ponadto brali udział mgr M. Kurzyńska i G. Gleński. Stanowisko jest położone na krawędzi doliny cieku wodnego o nazwie Rów Hermana, który spływa w kierunku południowym naturalnie ukształtowaną na tym odcinku doliną, w przeciwieństwie do obszarów położonych bezpośrednio na północny wschód i południowy zachód, które są silnie przekształcone antropogenicznie (zmeliorowane). Zajmuje ono rozległe, płaskie wyniesienie wypiętrzające się ponad dno doliny na około 2,50 m. Jego łagodne stoki (1-3%) opadają w kierunku zachodnim i południowo-zachodnim. Najbliższa okolica jest prawie w całości pokryta glebami bielcowymi i skrytobielcowymi, w obrębie dna doliny i terenach podmokłych glebami pochodzenia wodnego, m.in. madami.

W obrębie zarejestrowanego w trakcie badań AZP stanowiska wytyczono, zgodnie z aktualnym przebiegiem inwestycji, wykopy badawcze o łącznej powierzchni około 11 arów. Wykop podzielono na 2 odcinki badawcze: A – 45 x 10 m; B – około 45 x 15 m. Po odhumusowaniu sprzętem mechanicznym powierzchni wykopu średnio na głębokość około 35 cm rozpoczęto ręczną eksplorację nawarstwień kulturowych.

Po odczyszczeniu powierzchni wykopu nie natrafiono na jakiegokolwiek ślady zalegania warstwy kulturowej. Zarejestrowano natomiast na powierzchni calca (żółty piasek) ślady 22 obiektów kulturowych. Tworzyły one stosunkowo zwarty układ będący prawdopodobnie fragmentem centralnej części osady. Świadczyć o tym może fakt znacznego ich zagęszczenia. Były to w przeważającej większości koliste jamy, których wypełniska stanowiła głównie brunatna próchnica ze spalenizną. Zarejestrowane wzięte obiekty kulturowe nie two-

rzyły wyraźnie wyodrębniających się skupisk i pokrywały w miarę równomierne całą powierzchnię wykopu. Wyraźne zagęszczenie występowania jam oraz tylko jeden przypadek ich przecinania się może sugerować jednofazowość osady. W części południowej wykopu (odcinek A-wykop Ia, b) nie zarejestrowano zalegania obiektów kulturowych, co może świadczyć o tym że, w tym najniższym położonym miejscu stanowiska można spodziewać się granicy zwartej zabudowy osady (rejonu najbardziej intensywnie eksploatowanego). W pozostałej części wykopu ślady obiektów kulturowych rejestrowano praktycznie na całej przestrzeni, co z kolei sugeruje możliwość rozprzestrzeniania się strefy zasiedlonej praktycznie we wszystkich pozostałych kierunkach. Po wyeksplorowaniu wszystkich obiektów okazało się, że na omawianym stanowisku mamy do czynienia z bardzo zniszczonymi pozostałościami osady. O znacznym stopniu degradacji stanowiska świadczą niewątpliwie bardzo małe miąższości wypełnisk obiektów, średnio około 30 cm. Do najlepiej zachowanych można zaliczyć jamy A1, A4, A5, B6, B9, B10 i B11. W większości z nich natrafiono na pojedyncze ułamki ceramiki naczyniowej pozwalające przyporządkować zarejestrowane zabytki ruchome i nieruchome do okresu wpływów rzymskich. W trakcie prac pozyskano wykopaliskowych 189 fragmentów ceramiki. Silne rozdrobnienie materiału ceramicznego oraz brak większej liczby fragmentów charakterystycznych (zdobionych, brzegów, uch) nie pozwala na bardziej precyzyjne uściślenie chronologii. Można przypuszczać, że wszystkie odkryte pozostałości kulturowe pochodzą z późnego okresu wpływów rzymskich (IV-V w.?), o czym może świadczyć bardzo mały udział ceramiki zdobionej, stosunkowo prymitywny sposób wytwarzania naczyń, typowy dla późniejszych faz tego okresu oraz brak facetowanych i pogrubionych brzegów, a także brak ceramiki o wygładzanych powierzchniach, typowych cech wczesnorzymskich o tradycjach lateńskich (kultura oksywska). Większość pozyskanych fragmentów jest schudzona średnią ilością średnioziarnistej domieszki tłuczni mineralnego z dodatkiem piasku i miki. Wśród zarejestrowanych powierzchni naczyń zdecydowanie dominują silnie chropowata powierzchnia zewnętrzna i szorstka powierzchnia wewnętrzna. Odnotowano całkowity brak ceramiki czernionej, co dodatkowo potwierdzać może późniejszą chronologię zbiorów. Jedynym przypadkiem znalezisk o innej chronologii jest wczesnośredniowieczny zbiór ceramiki naczyniowej z obiektu B18. Pozycję chronologiczną tego zespołu określono na podstawie dwóch ułamków zdobionych, typowymi dla ceramiki XII-wiecznej, pasmami poziomymi, dookólnych żłobków. Pozostałe fragmenty, na które natrafiono w wypełnisku obiektu, to zalegające na złożu wtórnym fragmenty ceramiki „rzymskiej”.

Podsumowując, stwierdzić należy, że na omawianym stanowisku spotkaliśmy się jak dotąd z najlepiej pozostałościami osadnictwa pradziejowego. Niestety zły stan ich zachowania nieznacznie obniża rangę odkrytych nawarstwień kulturowych. Być może zniszczone w partiach stokowych stanowisko jest lepiej zachowane w rejonie kulminacji wyniesienia terenowego, położonej na wschód od rozpoznanej obecnie przestrzeni badawczej. Wydaje się ponadto, że w trakcie przyszłych nadzorów nad inwestycją należy zwrócić szczególną uwagę na rejon dalszego przebiegu kolektora położony na północny zachód od przebadanego wykopu. Z dużym prawdopodobieństwem można sądzić, iż w tym miejscu znajduje się dalsza, obecnie nierozpoznana część osady.

GRUDZIĄDZ-OWCZARKI,
st. 17, gm. Grudziądz,
woj. kujawsko-pomorskie,
AZP 29-45/10

- ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich
- ślad osadniczy z późnego średniowiecza
- ślad osadniczy z okresu nowożytnego

Archeologiczne badania wykopaliskowe na stanowisku, przeprowadzone od 7 do 13 grudnia. Prace badawcze miały charakter wyprzedzających badań